

УДК 37.378

**РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА АКТИВІЗАЦІЇ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ**

*Солопун Н. М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сучасне суспільство характеризується активним розвитком інформаційних потоків, засобів передавання інформації, її носіїв. Тому сьогодні перед студентами вищих навчальних закладів постає непросте питання не тільки отримання знання, але й питання його застосування, інтерпретації та адаптації у відповідності з оточуючими умовами. Опанувати це складне завдання надасть змогу розвиток навичок критичного мислення на більш високому рівні.

Сьогодні кожен індивід існує у конкурентному, високотехнологічному, складному світі, тому сучасність вимагає від випускників вищих навчальних закладів нового професійного мислення, мислення гнучкого, обізнаності, компетентності, вміння проводити глибокий аналіз одержуваної інформації, розділення істинного і помилкового тощо. В зв'язку з цим виникає потреба у формуванні умов для розвитку критичного мислення студентів ВНЗ, що є невід'ємною частиною їх професіоналізму. Тому актуальним вважається розглянути аспекти розвитку критичного мислення у студентів в наш час інформатизації.

Автор у [1] зазначає, що успішність та ефективність формування компетентностей студентів залежать від форм та методів організації навчального та виховного процесів. Тому на перший план виходять новітні

педагогічні технології, інтерактивні методи навчання, інформаційні комп'ютерні технології, презентації, які забезпечують активні форми діяльності аудиторії, залучають їх до творчого процесу пізнання, дослідження проблем, формування власної думки та самореалізації. Саме такою технологією і є методика розвитку критичного мислення. Отже, критичне мислення за [1] – це:

- вміння урівноважувати у своїй свідомості різні точки зору;
- вміння ставитися до ідеї у певній мірі скептично;
- вміння об'єднувати елементи активного й інтерактивного процесу навчання;
- здатність до перевірки ідей на можливість їх використання;
- здатність до моделювання систем доказів, на основі яких базуються різні точки зору;
- переоцінка та переосмислення понять та інформації;
- здатність знайти необхідну інформацію та використовувати її самостійно під час прийняття рішення.

У розрізі заявленої теми даної роботи зробимо наголос на останній в вищезазначеному переліку тезі щодо здатності знайти необхідну інформацію. Тому що саме це сьогодні і постає колосальною проблемою через надзвичайно широке коло джерел з їх інформацією, що потребує перевірки на достовірність.

Отже базову модель стадій організацій навчального процесу «виклик – осмислення – рефлексія», що є конструктивною основою технології критичного мислення, слід певною мірою удосконалити, зокрема за рахунок введення нового етапу – вибір.

Багато відомих учених-дидактів, які розвивають в своїх дослідженнях ідеї конструктивістського підходу в навчанні (Дж. Дьюї, Б. Блум та ін.), вважають за необхідне надати можливість студенту самому поставити цілі навчання, що створюють необхідний внутрішній мотив до

самого процесу навчання. Тому на етапі «виклику» необхідно вміло поставити питання, щоб стимулювати у студента творчий пошук щодо вказаного викладачем напрямку [2, 3].

На стадії «осмислення» найчастіше має місце контакт студента з новою інформацією щодо поставлених на першій стадії питань. Саме на цьому етапі, на нашу думку, виникає необхідність у додатковому кроці – вибір. Тобто, формується власна думка студента на основі релевантної та достовірної інформації.

Етап рефлексії (роздуми) характеризується закріпленням отриманих знань і активною перебудовою власних первинних уявлень з тим, щоб включити в них нові поняття. Таким чином, відбувається «присвоєння» нового знання і формування на його основі власного аргументованого уявлення про досліджуване питання.

Отже, базову модель стадій організації навчального процесу «виклик – осмислення – рефлексія» можна представити у такому удосконаленому вигляді (рис. 1).

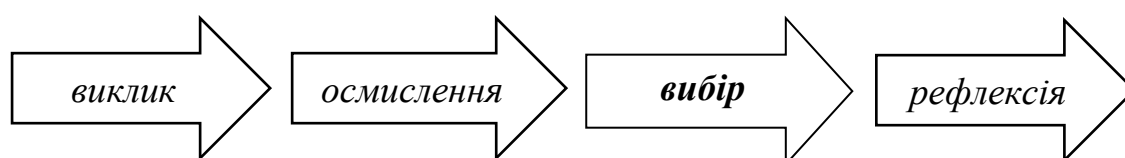

Рисунок 1 – Удосконалена конструктивна основа технології критичного мислення – базова модель стадій організації навчального процесу

Сьогодні все більше педагогів вищої школи підтверджують необхідність формування навичок критичного мислення у студентів.

У багатьох ВНЗ ще має місце традиційна форма, побудованої на запам'ятовування і відтворенні матеріалу, формуванні особливих умінь застосування засвоєного знання в аналогічних ситуаціях. Сучасне

навчання має носити «проблемний» характер, а студенти матимуть можливість самостійно пізнавати і чітко розуміти, для чого це їм потрібно і як отриманими знаннями можна скористатися для вирішення різноманітних проблем. Саме в цьому додатково допоможе вміння шукати релевантні та достовірні дані серед значного сучасного інформаційного масиву. Студенти, що опанували всі стадії технології критичного мислення, будуть мати змогу охопити сферу більш глибоких та стійких знань, тому що вони оволоділи прийомами роботи з великою кількістю інформації та зможуть ефективно використовувати їх у самостійній роботі в університеті та у професійній діяльності.

Література

1. Шевчук О.І. Вплив навичок критичного мислення на формування знань студентів-економістів. Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. 2012. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/17286/1/46-298-301.pdf> (дата звернення 09.11.2018).
2. Томина Е.Ф. Педагогические идеи Джона Дьюи: история и современность. Вестник ОГУ. 2011. №2 (121). URL: http://vestnik.osu.ru/2011_2/62.pdf (дата звернення 09.11.2018).
3. Dewey J. My Pedagogic CREED / J. Dewey // Selected Educational writings white an introduction and commentary by G.W. Garforth; Lecturer in education university of hull. – Heiremenn, London, 1966. – Pp.44–59.